

חוברת לימודים שבועית

פרשת בהעלותך

כתה ז'

תשע"ח

תורת ה' תמימה

תלמוד תורה

משיבת
נפש

קרית ישמח כושה
גני תקווה

נערך ע"י הרב דוד ויג

פניני הפרשה

פרשת בהעלותך

"מי יאכלנו בשר" (יא-ד)

בני ישראל התלוננו על המן: "זכרנו את הדגה... מי יאכלנו בשר". אומרת התורה: "ויחר אף ה' ובעיני משה רע". מדוע התלונות היו כל כך רעות?
הפכיר זאת החידושי חרי"פ: הרי במן היה את כל הטעמים שרצו. נתאר לעצמינו כמה זה היה נפלא, יהודי רצה לאכול, הוא נטל ידים, בירך: "המוציא לחם מן השמים" – כך היו מברכים על המן, ומתחיל לאכול. בתחילה הטעם נפלא, כדברי התורה: 'כצפיחית בדבש', ואז מחליט: עכשיו נחשוב על גלידת שוקולד וניל, חלבית כמובן. הא... ממש מעדן. אבל כדאי לשדרג: השוקולד עם אגוזי פקאן קלויים טוב, והווניל עם רסיסי דובדבן. ממש משובח. נחליף את הווניל בטעם בננה, הא... לא משהו. אבל אולי במילוי אגוזים מסוכרים, זה יהיה אחרת, המממ... לא, נחזור לווניל, אבל יהיה מעניין לנסות רפליקים של שוקולד---

במה הראש מונח???

מי שבא בטענות 'מי יאכלנו בשר' פירושו של דבר שראשו כל היום מונח בטעמי האוכל. הרוחניות שלו ירודה מאוד מאוד, לכן "ויחר אף ה' ובעיני משה רע"
נחשוב במה הראש שלנו מונח כל היום...

"שטו העם ולקטו" (יא-ז)

יהודי במדבר היה יכול להתאמץ, לאסוף הרבה מן, וחבילות של שליו, ובסוף הגיע לאהל שלו, בדק את מה שסחב בקושי רב, והנה יש לו בדיוק את מנת המן שלו. גרגיר לא יותר.
מסופר על יהודי שהגיע לרבו שבור ורצוץ. 'לא הולך לי' הוא בכה. 'מה שאני מנסה לעשות, לא מצליח לי. מה עלי לעשות?' – 'ובכל זאת אתה חי, לא גוועת ברעב' אומר לו הרבי. – 'כן, כי כל פעם אני מוצא איזו עבודה מזדמנת, מרוויח כמה פרוטות, ויש לי לחם ומים'. עונה החסיד. – 'עצתי לך, אומר הרבי, שביום חמישי תיגש ליריד בעיר הסמוכה, ותסתכל סביבך'. היהודי קפץ

פניני הפרשה

משמחה, כנראה שיהיה לו עסק מצוין, והוא ירוויח ממון רב. הוא רץ ליריד, מביט בהמוני המוחרים המסתובבים שם, נדחק אל הדוכנים הרבים, הוא רואה סוסים רבים קשורים לעצים, ולצווארם תלוי שק עם שיבולת שועל, כדי שיאכלו. המוני הקונים עוברים מדוכן לדוכן, אך איש לא פנה אליו. הוא נהדף על ידי המוחרים מפניה לפינה, עד שבסוף מצא מקלט בצל העצים בין הסוסים, והמתין שמישהו התעניין בו, או יציע לו משהו. אך אף אחד לא ניגש אליו. היריד ננעל, כל בעלי העגלות והסוסים יצאו לדרכם עמוסי סחורה או כספים, והוא נשאר בודד.

בלב שבור חזר לרבי, ובפיו טענה: 'חזרתי בידיים רקות' בכת. – 'לא ציפיתי שתעשה שם עסקים', אמר לו הרבי, 'אך בוודאי החכמת שם. ספר לי מה ראית?'. – 'וכי מה ראיתי, דחפו אותי מפניה לפינה, עד שעמדתי בין הסוסים' התמרמר היהודי. – 'נו, גם מבהמות אפשר ללמוד', אמר הרבי. החל האיש לצחוק: 'אכן הסוסים כמו אנשים. יש מהם חכמים, ויש סוסים טיפשים. קשרו אותם לעצים, היו סוסים שרצו לאכול את העשב שליד רגליהם. הוא היה נראה להם יותר טעים. אך החבל שקשר אותם היה קצר, והם לא הצליחו לכופף את הראש עד הקרקע. הם משכו, ניסו, נפצעו, ולא הצליחו בשום אופן. בסוף לא הייתה להם ברירה, הם הכניסו את ראשם לתוך השק עם השיבולת שועל שהייתה קשורה אליהם, ואכלו. סוסים אחרים היו יותר חכמים, ולא התאמצו לחינם, אלא מיד אכלו את השיבולת שועל שלהם. – 'ועוד אתה אומר לי שחזרת בידיים רקות?' שאל הרבי, 'הרי זה בדיוק מה שרציתי שתראה. השי"ת נותן לחם לכל בשר. בדיוק מה שמגיע לו. יש אנשים שמנסים להרוויח יותר, הם מתאמצים, אפילו פוצעים את עצמם, ובסוף נשארים עם מה שכתוב להם. ויש כאלו שיש להם יותר שכל, והם מיד לוקחים רק את הקצוב להם, ולא מנסים להשיג יותר...'.

"זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם" [י"א, ה']

שואלים חז"ל האם המצרים נתנו להם מזון בחינם הרי הם עבדו עבודת פרך ? ותירצו חינם מן המצוות. וצריך ביאור וכי לזאת חנם יקרא ? מה יותר קל שמירת התורה או עבודת פרך ? ודאי שמירת התורה, א"כ מדוע תקופת שיעבוד מצרים נחשבת חנם? אלא הביאור הוא ששיעבוד התורה והמצוות זה שיעבוד הנשמה, זה שיעבוד נפשי, זה שיעבוד החיים

פני הפרשה

עצמם. כגון : מה חייב לחשוב תמיד ומה אסור לחשוב אף פעם, מה מותר לחשוב רק ביום חול, ומה חייב לכווין בברכות ובתפילה, וכן בדיבור ובעשיית המצוות. לעומת זאת בעבודה פיזית, קשה ככל שתהיה, למרות שחיצונית הוא כפוי, אולם האדם עצמו מופקר וחופשי, האישיות שלו ברשותו. יהודי נהנה מעבודת ה' לעומתו על הגוי זה מכביד.

משל לכפרי שחיה לו את חייו עם הבהמות, הוא בבקתה והם באורווה, הסתובב מלוכלך, זלל כרצונו, מתי שהוא רצה ישב, שכב, צעק, רץ, דחף, ללא גינונים, ללא חוקים, חיים בהמיים נוחים וקלים. עברו עידן ועידנים, וזכה מיודענו לעבור לגור בעיר, השתלב בחברה וחי כאחד האדם. יום אחד התהלך לאימו ברחוב ונזכר בחיי ההפקר בכפר, באחת נפרצו געגועיו וחשב כמה טוב וקל היו החיים שם, לעומת היום שחובה עלי לשמור את בגדי נקיים ומגוהצים, הגרבים צריכות להתאים זו לזו ואפילו לרקע הבגדים. הנעלים רכוסות בשרוכים. והכובע ללא אבק וחורים. בעיר אי אפשר לקחת ולאכול מכל הבא ליד, אלא להביא לבית, לשבת על יד שולחן לאכול.

ומה באמת נכון מה עדיף, מה יותר קל ומה יותר נעים ? התשובה פשוטה תלוי על מי המדובר, האם הוא אדם או בהמה ! אדם נהנה לחיות כאדם, זה לא מכביד עליו. לעומת חתול מאולף כל הגינונים הם נגד טבעו. [מקור עפ"י הספר "קול חוצב" עמ' 357]

שטו העם ולקטו (יא-ז)

בערב שבת קודש ביקש הצדיק רבי מנחם מנדל מפרמישלן זצ"ל מחסידיו להתלוות עמו אל המטבח, בו היו ההכנות לשבת בעיצומן. "בודאי יודעים אתם" אמר להם, "כי הדג ניזון מאכילת דגים קטנים ממנו. האם חשבתם פעם כיצד הוא משיגם? הציד משתמש במלכודות יורה חיצים בקשתו. לזאב ולדוב יש זרועות וטרפים לנעוץ בטרף. אבל הדג, כיצד משיג הוא את המון הדגיגים הנחוצים למחיתו?"

מארשת פני השומעים לא ניכר היה שהשאלה טרדה את מנוחתם עד אז.... הצדיק הבין למחשבתם: "כסבורים אתם שאין זו שאלה", אמר. "הדג גדול וזריז, ורודף אחר להקות דגיגים. גם אם ינוסו מפניו, יותר די למאכלו".

ממבע פניהם ניכר שאכן כך חשבו. "אבל" הוסיף הצדיק, "לו אכן כך היה, אילו היה בולעם

פניני הפרשה

מכיוון זנבם, היו סנפיריהם מזדקרים ונתקעים בגרונו כמחטים והדג היה נחנק בסעודתו הראשונה " ובכן באו ונראה", הם נכנסו למטבח. על הדלפק מונח היה דג גדול שקנו לכבוד שב"ק. המבשלת ביתרה את בטנו וחשפה את מעיו. הכל נרכנו לראות. היו שם דגיגים רבים. כולם ראשם לצד זנבו של הדג.

"רואים אתם", אמר אז הצדיק, " הדג אינו רודף אחר להקות דגים נמלטות ואינו מזנב בהם מאחור. משייט הוא מעדנות ופוער לועו, והדגיגים הנחוצים למחיתו משייטים לתוך פיו הפתוח ומחליקים בגרונו, סנפיריהם מוטים לאחור, הישר לתוך מעיו, להשביעו ולהחיותו" וזהו מה שכתוב שכל אחד מבני ישראל קיבל את מזונו דבר יום ביומו, לכל יהודי ירדה מנת מן. אלא מה, לצדיקים ירד המן על פתח ביתם, ואילו לרשעים "שמו...ולקטו", חייבים היו לשוטט מחוץ למחנה למרות ולהביאו.

אך צריך להבין: היו רשעים בדור המדבר? וההסבר לזה מובא בזוהר הקדוש שהיו אלו אותם קטני אמונה שחששו שמא לא ירד להם מן בפתח האוהל: שמא ייפול במרחקים ויצטרך לחפש אחריו, ואכן, מי שחשב כך – ארע לו כך... שמו העם – מלשון שטות.

וכן לגבי טורח הפרנסה. מסופר בספר "חובת הלבבות" מעשה בצדיק אחד שהפליג לארץ רחוקה לחפש אחר מזונותיו, ומצא את תושביה עובדי אלילים. לעג להם ולאמונתם התפלה. אמר לו עובד העבודה זרה: ניחא שאתה לועג לנו, ואתה, מה אמונתך? מי אלוֹקִיךָ? מיד אמר בהתלהבות: עובד אני את בורא העולם הכול יכול, הזן את העולם בחן בחסד וברחמים.

הפסיקו בן שיחו: מעשיך סותרים את דבריך! אילו ההיית מאמין בדברייך היית מבקש ממנו את מזונותיך בארצך ולא היה עליך לנדוד עד לכאן....

שם הצדיק דברים אלו אל ליבו, שב לארצו ולא יצא עוד מעירו. וראה זה פלא – פרנסתו באה אליו...

פניני הפרשה

"ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו"

מעשה באדם שהלך ברחוב בוורשא, וראה שם יהודי מבוגר העומד ליד עגלה, ומכריז: ביגאלאך! ביגאלאך! הוא היה סקרן לראות איך מתנהלת המכירה וכמה קונים יש. והוא ראה כי בערך פעם ברבע שעה ניגש יהודי, וקונה ביגאלע. כאשר הקונה עוזב את המקום, ממשיך המוכר לצעוק: בייגאלאך! בייגאלאך! ריחם האורח על הזקן, ניגש אליו ושאל אותו: ר' יהודי, כמה אתה יכול להרוויח מהמכירה הזאת? – 'חמישה רובל', עונה המוכר.

– 'אתה יודע מה, בא נעשה עסק. אני אתן לך כל ערב חמישה רובלים, ואתה תשב בבית המדרש, ותגיד תהילים לאט לאט עם כוונה בכל פסוק'. הסכים הישיש, והודה לאיש חסדו. חלפו שבועיים, והזקן בא לנדיב, ומודיע לו שהוא חוזר בו מהעסקה. – מדוע? שואל היהודי. – 'בא עימי לרב, ושם אסביר לך הכל'. עונה הזקן. בבית הרב נעמד הזקן והסביר: ראשית, יישר כח ליהודי הזה שריחם עלי. אך כעבור תקופה התיישבתי בדעתי, והבנתי שהדבר מזיק לי. עד היום עמדתי ברחוב, התפללתי בפה מלא להשי"ת: 'אנא ה', תשיג לי קונה'. והתחלתי לצעוק: בייגאלאך! בייגאלאך! לאחר עשרים דקות היה מגיע מישהו, וקונה. הייתי אומר: תודה לך השי"ת ששלחת לי קונה. אם במקרה היו באים לקנות שנים יחד, הייתי כמעט אומר את כל ההלל. כך כל היום הייתי עם השי"ת. כשעשיתי את הביגאלאך הייתי מתחנן: אנא ה' שהביגאלאך יהיו מוצלחים, כשסחבתי אותם התפללתי להקב"ה. והיום, כאשר יש לי כל יום חמשה רובלים מובטחים, אני כמעט שוכח את השי"ת... יהודים של פעם.

סיפור השבוע

"ותדבר מרים ואהרן במשה..."

בפרשתנו אנו לומדים על מרים הנביאה שדברה על משה רבנו, ומיד היא נענשה. אמנם אנחנו לא יכולים להבין כיצד יתכן שמרים הנביאה חטאה, אבל יכולים ללמוד מפרשה זו, שבשום פנים ואופן אסור לאדם לחשוב מחשבה נגד רבו. חז"ל מספרים לנו: בעיר אחת נפטרו באותו יום שני

פניני הפרשה

אנשים. אחד מהם היה רב חשוב, שהיו לו תלמידים רבים, והשני היה אדם רשע, שהיה גובה מסים של המלך, והיה מתאכזר ליהודים שבעיר. כמובן שללויה של הרב הגיעו מאות אנשים, כל בני העיר והתלמידים, כולם בכו על פטירת הרב. לא רחוק משם הגיעו מספר פרחים חברים של הנפטר השני, וכך יצאו שני לוויות קרובות אחת לשניה, והובילו את הנפטרים לבית הקברות. לפתע פתאם באמצע הדרך, מתנפלים חבורת שודדים על המלוים בלויות. כמובן שכל האנשים נבהלו מאוד, הניחו את המפות של הנפטרים על הרצפה, וברחו לכל הפיונים. רק תלמיד אחד של הרב לא ברח. הוא נשאר לעמד ליד המטה של הרבי שלו, ולא זו מהמקום.

כעבר כמה דקות, ראו השודדים שהם לא יכלו להצליח בשוד, הם עזבו את המקום והלכו להם. לאט לאט התחילו היהודים לשוב ללויות. והנה קורה משהו מדהים: כל היהודים שבאו ללויה של הרב, נגשים אל המטה של האיש הרשע, מרימים אותה וממשיכים בלויה. ואלו חבורת הפרחים לוקחת את המטה של הרב והולכת עמה. התלמיד שנשאר כל הזמן ליד המטה של הרבי שלו התחיל לצעק: אתם טועים! זה הרב, אתם לוקחים את המטה של האיש הרשע... אבל כל האנשים חושבים שהוא לא יודע מה הוא מדבר, הם לא מותרים, לוקחים את הרשע בכבוד גדול, וקוברים אותו במקום חשוב. ואת הרב לוקחת חבורת הפרחים, והוא נקבר בקצה בית הקברות, בין האנשים הבוויים.

התלמיד שראה את הכל בכה מאוד. הוא לא יכל להבין מדוע הרבי שלו נקבר בכזה בזיון. הוא יודע את האמת שכל הצבור לזה את הרשע. איך יתכן כזה דבר. שבועות ארבים הוא בכה על הבזיון שעשו לרבי שלו.

כעבר כמה שבועות התגלה הרב בחלום אל התלמיד שבכה, ואמר לו: אל תצטער. בוא עמי, ואני יראה לך את מקומי המכבד בגן עדן, ואני גם יראה לך את מקומו של הרשע בגיהנום. והרב הראה לו את הכל.

שאל אותו התלמיד: אבל מדוע זה קרה? ענה לו הרב: פעם אחת, שמעתי שמדברים על תלמיד חכם, ולא צעקתי שאסור לדבר על תלמיד חכם. הגיע לי על כך ענש, ובמקום שאני יקבל את הענש בעולם האמת, נתנו לי אותו בבזיון שהיה לי בלויה. והרשע הזה, הכין פעם אחת סעודה

פניני הפרשה

לשר העיר, ובכרע האחרון שר העיר לא הגיע, ולא היה לו מה לעשות עם כל האכל שהוא הכין, אז הוא חלק אותו לעניים. ועל המעשה הטוב הזה הגיע לו שכר. וכדי שהוא לא יקבל שכר בגן עדן, נתנו לו את השכר בלוייה ענקית ומכבדת. מה אנו לומדים מהספור הנפלא הזה: לעולם אין לדבר על אף יהודי, ובדאי לא על רב. ואם שומעים מישהו שמדבר, צריך מיד לצעק.

מצוה בפרשה בהעלותך

מתלמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל חוביות שמורות

מצוות עשה ש"פ, שפ"א - פסח שני בני"ד איך שיאכל על מצות ומרורים.

מי שלא יכל לעשות פסח ראשון במועדו שיעשה פסח שני. כי מצות הפסח היא אות ברור לכל העמים על זדושי הבריאה על ידי השם כי אז שינה השם את הטבע והראה נסים ומופתים והוא יסוד האמונה כי לא יתכן לבקע ים עד המצולות והאכלת עם ארבעים שנה במדבר וכיוצא באלו לכן צוינו לעשות קרבן הפסח לזכר הדברים ואם נאנס ולא עשאה יעשה בחדש השני.

הספור יהודי שרצה לקיים מצות פסח במסירות נפש וסיעו לו מחשמים.

קרח פפור ושמואל אין סופי היה הנוף שחזה רבי שלום כל היום. בתחלת מלחמת העולם השנייה בשנת ת"ש היה רבי שלום גר בקהלת אוסטרו-לונקה שם נולד וחי לו את חיו המאשרים, אך כשהגרמנים התקדמו וכבשו את האזור נמלט עם אנשי כפרו עמוק לתוך רוסיה חלכנה. עודף הפלטים יצר לחץ על הערים הפנימיות והשלטונות החליטו להעביר את האנשים לסיביר הקפואה. וכך בשלב מסוים מצא רבי שלום את עצמו מובל ברפכת ענקית עם אלפי אנשים לסיביר הרחוקה. בודד היה ברפכת, קהלתו התפזרה לארבע רוחות השמים כל אחד ניסה למצוא מחסה ולו זמני לעורו עד יעבור זעם.

ואף משפחתו שנפתה לחיות יחדיו בשלב מסים של הפצצות הגרמנים מאוירניהם ברחו כל אחד לנפשו ואתמול מזל של רבי שלום שנחשף לשוטרי העיר שהם שלחוהו ברפכת לסביר. למרות הדיוח בקרון והנסיעה האין סופית בתנאים קשים ידע רבי שלום שאינו בודד שכן יהודי אף פעם לא לבד, עמו נמצא תמיד בורא העולם הקדוש ברוך הוא, כמו שאמר דוד המלך בתהלים, גם בי אלף בגיא צלמות לא אירא רע - כי אתה עמדי. התפלל מזכרוננו שלשת התפלות ואף אמר פרקי תהלים מהפרקים שזכר בעל פה, והתפלל להשם מעמק לבו שישמרהו ויצילהו מכל רע. לפרנסתו היה הרט, ידע לעשות חורים בכלי מתכת לחרט אותיות וכדומה. וכשהגיעו סוף סוף לסביר הכנסו כולם לאהל ענק בו עברו מיון קפדני לפי אומנותם

פניני הפרשה

של הנמלטים. כשאמר רבי שלום שהוא חרט שזמחו מאד ואמרו לו שהוא בעל מקצוע מאד מבקש. אחר חצי שעה הגיע מפקד גדול של הצבא הרוסי ולקח עמו את כל החרטים לחדר צדדי והסביר להם: אפוא רוסיה נמצאת במלחמה עקובה מדם עם הגרמנים. לצורך זה יש חובה ליצור הרבה כלי נשק וחיית והגרמנים מפציצים מטוסייהם את מפעלי הנשק הקמנו כאן בסביר הרחוקה מפעלי נשק ענקיים שמכאן הם נשלחים ברבבות הצבא לכל החזיתות להלחם נגד הפולשים. תפקידנו משתנים מפעם לפעם לפי דרישת המפקדים בחזיתות. ועכשו נחוץ לנו מאד כמות גדולה של תותחים תפקידכם בחרטים ליצק קני תותח עבה וחזק שיוכל להעיק את הפגזים למרחק גדול וכו' אתם משתתפים במלחמה.

המפקד העביר את כל החרטים במכוניתו המפארת למפעל הענק של הנשק והתייחס אליהם מאד יפה וכך אמר להם: אנו מודעים למאמץ הגדול מצדכם בעבודה קשה זו, לכן קבלתם חדרי שינה מאובזרים במיטב ומזון תקבלו בשפע, אנא השקיעו מרצכם ותפיקו כמה שיותר כדי שנגצח בקרבות. למרות ששאר החרטים לא התלהבו יתר על המדה מהאפשרות לעבוד קשה לעזר למאמץ המלחמתי, רבי שלום ששמע מעשי הגרמנים ליהודים הגיעו לאונניו השקיע את כל מרצו לעשות נשק נגד הגרמנים כדי לנקם את דם אחיו היהודים. ובפרט שלפני שהגיע לסביר שמע תלמידי חכמים המצתתים שגרמניה היא עמלק, וחשב שבזה מקום מצות מחית עמלק. כמות הקנים שהוא הנפיק היתה כפולה ויותר ממה ששאר החרטים הוציאו ולכן העריכו אותו במפעל כפטריוט לאומי ובהתאם לכך נתנו לו להסתובב חופשי שלא בשעת העבודה בכל מקום שרצה.

חלום היה לו לרבי שלום מנעוריו לעלות לארץ ישראל. וכשהגיע לסביר וראה שאירופה אינה בנויה עבור יהודים, ומגרשים אתם מכל המקומות קרם חלומי תותיק עור וגידים והחל לנסות למצוא נתיב מלוט ממקומו. התענגן רבות אצל אנשים חדשים שהגלו לסביר על הנעשה בעולם, ועל דרכי מלוט שעשו ונתפסו, ומדוע נכשלו. וכשהצטבר אצלו ידע מספיק והבין שיש לו סיכוי לעבור את הגבולות החליט שהגיע הזמן לממש את חלומו.

רפכת ארוכת קרונות נצכה ברציף זה היום השני, לקרבה הכנסו אחר כבוד תותחים מוכנים וחלקי חלופ לנשק. בהסוואה שמו למעלה עצים גזומים מיערות עד הסבירות.

רבי שלום הסתובב בין הרציף לקרונות ובשעה קלה של הפחת דעת המכנים קפץ ונכנס לתוך אחד התותחים. בפחד מה ישב שם עד השמע קול שקשוק הגלגלים ואחר כך יצא ממחבואו והתמקם באחד הקרונות. ידע שיש לו נסיעה ארוכה של שבוע בשימון השלג עד הגיעם למשקנטי, שם ודאי תהיה תחנה

פניני הפרשה

לשם מלוי דלק ומזון, ואף לפריקת חלק מחצייד. ידוע ידע שתכניתו תלויה באפשרות ההתחמקות שלו עוד לפני התחנה וכדי לא למעות גלף עם סבינו בקיר הקרון ציון לאמר היום יום ראשון, כדי שלא יטעה בימים וביום ראשון הבא יהיה דרוך ועירני לקפץ מהרפכת בעוד מועד.

בשבעת ימים אלו דהרה הרפכת בשיא מהירותה פיוס ובלילה. שלשה נהגי רפכת היו בקטר והיו מתחלפים כל ארבע שעות במשמרת. וכשהגיע שוב יום ראשון ישב רבי שלום נוכח חור בקרון ששימש לו כחלון כדי להבחין מבעוד מועד על בנים הרפכת לאזור מישב.

בשהבחין רבי שלום מחורו שמתקרבים לתחנה טפס על גג הקרון האחרון שם תפס גזיר עץ ששימש להסוואה וכשהאטה הרפכת מדהירתה ועברה לפסים המובילים לתחנה ליפף את גופו על גזיר העץ וקפץ למטה.

סייעתא דשמיא גדולה היתה לו והגזיר עץ בלם את הנפילה ומהירות התנופה, והוא עצמו עף מההדק מרחק של כמה מטרים. החיילים שללו את הרפכת תיצפתו לפי הקול וכשזיהו ממרחק גזיר עץ רחב נחה דעתם וחשבו בנראה הוא לא היה מהדק פראוי וכך המשיכו לרציף.

רבי שלום לא אבד זמן ומיד ברח לער הסמוך והתחבא עד רדת החשכה. משם נדד בדרך לא דרך עד שנכנס לתוך שדה בתנה לפי מה ששמע סופו של שדה בתנה זה מגיע עד גבול פרס כך קנה שבסוף התהליך ימצא את עצמו בתוך פרס, ושם ... השם ירחם.

אך בריחתו לא הצליחה אחר שעות רבות של צעידה שמע קול נביחת כלבים והבין שבאן נפגש הגבול. למרות זהירותו המפלגת הוא זוהה על ידי אחד הכלבים שגרר אחריו את אנשי החק. ועצרוהו. בחקירתו התברר שברח מסיביר מתעשית הנשק אמרו זה לזה תרי זו בגידה מאין במוח, ואמנם אחר משפט קצר נגזר דינו לעשר שנות מאסר במכרות סיביר הקפואה.

אם זה רצון השם הריני מקבל על עצמי באהבה את רצונו בטוחני שכל מה שהשם עושה חפל לטובה. זו היתה תגובתו של רבי שלום לשמע גזר דינו החמור. שבועים בלבד היה במאסר קרוב לגבול פרס במרחק ראייה לגאולתו ואחר כך חזר שוב לסביר והפעם למכרות בעמק מתחת לאדמה בתנאי אסיר עם עבודת פרה.

שמונה שנים עבד במכרות עד שמת סטאלין יפח שמו מנהיג רוסיה. מיד עם מותו שחררו רבבות אסירים מסיביר מאסוריהם והוא ביניהם. מצבו היה שאמנם הוא חופשי לנפשו מעבודה וממחנה אסירים, אך הוא בכל זאת נמצא בסביר ועד שיבואו רבבות לפניו יארך זמן רב.

פניני הפרשה

בבקתת עץ מקפת יער וקרח בלב לבו של הליל הצפוני הקפוא על מורדותיהם המערביים של הרי יקוטיה יושב רבי שלום ודואג על חג הפסח הקרב ובא. אמונה תמימה היתה בו והאמין בכל לבו שאם הקדוש ברוך הוא זמן אותו לסביר הרי הוא זמן לו גם את המצות הנדרשות לליל הסדר וזין והוא כדי לקיים את המצוות הצטמצם בהוצאתיו עד למינימום ובמעט הפסח שצבר קנה גרגרי חטה שאמור לעשות מהם קמח לשם מצות מצות.

טרח רב טרח בכתישתם, טחינתם, לישתם ואפייתם. תנור מיוחד בנה לצורך כך אך בסופה של התרפתקה היו בידו עשרים ושנים מצות טובות וראויות לאכילה שמהם קנה לזון את גופו בשבעת ימי הפסח הקרבים. הנה הגיעו הימים הנשגבים רבי שלום השיג איך שהוא קומץ צמוקים מהם עשה יין לארבע כוסות, ובמסירות נפש עבר את שבעת ימי החג ברוממות הרוח שזכה לא לאכול חמץ בימים הנשגבים האלו.

ושוב חזרו ימי השגרה ימים אפרים בהם עבד למחיתו מבקר עד ערב באשר הפפור חוזר לעצמות, ומפעם לפעם מתענג על זמן בא הרפכת בה קנה לחזור לרוסיה ומשם לארץ ישראל.

והנה ערב אחד הופרעה השלוה של הערב ונקישות רמות נשמעו על דלת בקתתו של רבי שלום. הדלת נפתחה ובפתח היתה "יהודי" שהציג את עצמו ביהודי נודד במשרת שוחט ברחבי סביר. מפגש בין יהודים בסביר הרחוקה אינה דבר של מה בכך להתרגשות של שניהם מהמפגש היתה ממים לבבות מושל אח שמצא את אחיו אחר שנים של חפוש איזה אשר נבט מעיני שניהם וכבר הזמינו בעל הבית לסעד עמו סעודת ערבית. תוך כדי דבור שפת את הקומקום על האח באש לעשות כוס תה חם, וזרזו לפול ידיים.

האורח היתה חביב וידידותי להפליא ועד מהרה נקשרה שיחה נעימה ביניהם. תוך כדי שיחה ספר רבי שלום לאורחו את תלואותיו ודוחקיו עד שהצליח בעמל רב לאפות עשרים ושתים מצות ומהם גזון בימי הפסח. האורח הקשיב בקשב רב לכל דברי בעל הבית ואחר שפס את ספורו, השתררה דממה.

דקה שלמה נמשכה הדממה ואז הפר אותה האורח ואמר לרבי שלום בקול שקט המצות שלכם הם חמץ גמור... אולם אל דאגה יש עמי בתרמילי מצות בשרות למהדרין בכמות מספיקה ותוכלו לאכול מהם. ובדברו הושיט לו חבילת מצות עטופה.

בהלום רעם נשאר רבי שלום לעמוד על מקומו, מכשלה נוראה יצאה מתחת ידו – הוא אכל חמץ. הוא רצה להמטיר שאלות על האורח מה יעשה עתה עם מצות אחר הפסח אך לא שאל ובמקום זה שאל שאלות הקשורות לאורח למעשיו למטרתו. אלא שבאותו רגע עמד האורח לחץ את ידו של רבי שלום, קם

פניני הפרשה

ונעלם. הוא עוד הספיק לשמוע מפיו ברכות ואחולים טרם צאתו, והד פסיעותיו נבלעו באפלת הליל. שעה ארוכה עמד רבי שלום תפוס הרהורים ומחשבות, עד שעלה במוחו תפסוק איש איש כי יהיה...בדרך רחקה לכם או לדורותיכם ועשה פסח להשם. בחדש השני... על מצות ומורורים. בדק רבי שלום בלוח שהתקין לעצמו מעין וראה שמחר חל י"ד באיר הרים את המצות שקבל אל על ואמר: רבנו של עולם אתה יודע כי הרבה יגיעות יגעתי לאפית המצות, ומה שעשיתי לכבודך עשיתי אך מה אעשה והשאור שבעסה עכב – יהיו נא מצות אלו של פסח שני חשובים לפניך כאלו הייתי אוכלם במועדם ובזמנם.

לתקון יתר של המכשלה החליט לא לאכול עוד שבועה ימים חמין בעין אלא החליף את החמין שהיה ברשותו עם שכניו הנזכרים עבור תפוחי אדמה ושאר ירקות וכדומה. וכך אכל שוב שמונה ימים בלי חמין (בחזון לארץ חג פסח הוא שמונה ימים) שנים רבות עברו מאז, רבי שלום איש סיפיר הצליח

בסיעתא דשמיא לצאת מעמק הבכא לעלות לארץ ישראל בה קבע מושבו בבית המדרש באשר חלק נכבד מיזמו הקצב ללמוד תורה וחלק מסויים להודות ולספר את הנסים שחווה הוא וחבריו בסביר וברוסיה. יום אחד מצא רבי שלום את עצמו באחת העיירות בדרום ארץ ישראל בעתותי מנחה וחפש בית הכנסת להתפלל את תפילת המנחה. אחר שסימו מנחה התישב לו על מקום בשולי בית הכנסת כשהוא ממתין לערבית.

בדרך פתח את הספר שהזדמן לידו וראה לוח שנה ישן של שנת תשי"ד. לאחר עלעול קל חשב להניחו ולחפש ספר אחר אלא שאז צדה עינו דבר מה והוא נשאר מרתק ללוח, דקות ספורות דפדף הלוח ושוב עד ש.. פרץ בבכי סוער חסר מעצורים באשר פניו מכסים עם הלוח הותיק. המתפללים נבהלו לראות אדם זקן פורץ בבכי אל תוך לוח שנה... עמדו ממרחק ועקבו אחריו לראות אם יצטרף עזרה.

לרבי שלום עכשו התברר שתשי"ד היתה שנה מעברת, ואם כן שבועת הימים בהם אכל מצות במסירות נפש היו שושן פורים וכמה ימים אחריהם, ובפסח התעתד לאכול חמין גמור, כיון שהשם ראה את רצונו הוזה לקיים את המצוות שלח לו מצות והכנים בראשו מחשבה לאכלם בפסח "שני" לפי חשבוננו ולא עוד אלא שהמשיך עוד שבועה ימים אחריו לא לאכול חמין. –

ילדים יקרים!! מה אנו לומדים מספור זה, שאדם שרוצה בכל כחו לקיים מצוה אפילו אם הוא טעה השם מזמן לו בדרך פלאית שיקיים את המצוה. מקורות: מעבד עפ"י ספר 613 ספורים על תרי"ג מצוות

בברכת שבת שלום

הרב דוד ויג

המפקיד

שאלות לזוֹזֶרֶה דף כ"ו:–כ"ז ע"א

הנושא: אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו וכו'

1. כמו מי נפסקה ההלכה בר"י או כת"ק?
2. מה הפרוש "חלוק היה ר' יוסי אף בראשונה"?
3. האם רבי יוסי חולק גם על המשנה הראשונה וסובר שהשומר אינו קונה את הכפל כיון שאינו יכול לעשות סחורה בפרתו של הבעלים?
4. מה ההבדל בין המשנה הראשונה לשניה?
5. מה שאל רב שמואל בר יהודה לרב יהודה?
6. ומה ענה רב יהודה לרב שמואל?
7. מה אמר ר' יוחנן בשיטת רבי יוסי "בראשונה"?
8. מה הסתירה בדברי ר' יוחנן?
9. ומה תירצה ע"ז הגמרא?

הנושא: מתני' אמר לשנים

10. במשנה אמר – לשנים, מתי נותן לכל אחד מנה?
11. במשנה אמר לשנים מתי משאיר הספק בידו?
12. מה סובר ר' יוסי במשנתנו? ומדוע?
13. הסבר הסתירה בין פקדון לגזל?
14. מה מתרצת הגמ'?
15. הסבר הסתירה בין פקדון לפקדון?
16. מה מתרצת הגמ'?

המפקיד

בס"ד

סיכום הדינים היוצאים מסוגייתנו

אופן העליה		אופן המיתה	הדין	הטעם
העלה לראשי צוקין	לא למראה שמן וטוב	נפלה		
		מתה כדרכה	לאביי	
			לרבא	
	למרעה שמן וטוב	נפלה והיה יכול לתקפה		
		מתה כדרכה		
		נפלה תקפתו וירדה		

בהעלותך

שאלות לזוהרה

- א. למה היה לאהרן חלישות הדעת? ומה ענה לו השי"ת?
- ב. למה בהדלקת המנורה כתוב לשון: "בהעלותך"?
- ג. מה הפשט: "אל מול פני המנורה"?
- ד. מה הפשט: "עד ירכה עד פרח" ולמה כתבה התורה דווקא שני דברים אלו?
- ה. על מי הכוונה בתורה: "כן עשה את המנורה"?
- ו. למה היזו על הלוויים מי חטאת? ולמה היו צריכים להעביר תער על כל בשרם?
- ז. איזה קרבן הביאו לעולה ולחטאת? מדוע כתוב: "ופר שני"? ומנין למד רש"י שהיתה זו הוראת שעה?
- ח. למה הקהילו את כל עדת ישראל?
- ט. למה היו צריכים להניף את הלוויים?
- י. באיזה פסוקים מרומזים התנופה לבני קהת, גרשון ומררי?
- יא. מה הפשט: "נתונים נתונים"? ומה הפשט: "פטר"?
- יב. מה הכוונה בתורה: "כי לי כל בכור"?
- יג. למה כתוב 5 פעמים 'בני ישראל' בפסוק אחד?
- יד. בפסוק כ' נאמר: "ויעש משה ואהרן וכל עדת בני ישראל". מה עשה משה? מה עשה אהרן? ומה עשו בני ישראל?
- טו. מדוע נאמר: "כאשר צווה ה' ... כן עשו להם"?
- טז. מה לומדים מהמיעוט: "זאת אשר ללוויים"?
- יז. הסבר את הסתירה בגיל שהלוויים מתחילים לעבוד, בין פרשתינו לפרשת נשא?
- יח. מה יכול בן לוי לעשות אחרי גיל 50? ומה הראי' לכך מהתרגום?
- יט. למה לא נאמרה פרשת קרבן פסח בתחילת ספר במדבר?
- כ. מה לומדים מהפסוקים: "במועדו"? "ככל חקותיו"? "וככל משפטיו"?
- כא. מדוע חזרה התורה שמשה ציווה לעשות פסח, הרי הוא כבר ציווה אותם על כל המועדות?
- כב. מה היה הוויכוח בין האנשים הטמאים למשה? ומדוע לא נאמרה פרשה זו על ידי משה ככל דיני התורה?
- כג. למה נקוד על 'ה' של המילה 'רחוקה'?
- כד. מה ההבדלים בין פסח ראשון לשני?
- כה. מנין שגוי שמתגייר אינו חייב לעשות מיד קרבן פסח?
- כו. מה הפשט: "המשכן לאהל העדות"?
- כז. מה הפשט בפסוקים: "העלות הענן – ונעלה הענן"?
- כח. איך היה סדר נסיעת המחנות וחניית המחנות לפי ברייתא דמלאכת המשכן?
- כט. מה לומדים מהפסוק: "עשה לך"?
- ל. איך היה סדר התקיעות כאשר רצה משה לקרוא לנשיאים? כשרצה משה להקהיל את כל העם? בנסיעת המחנות?
- לא. מדוע חזרה התורה: "ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו"?
- לב. לאיזה עוד דברים השתמשו בחצוצרות? ומי תקע תקיעות אלו?
- לג. מנין לומדים 'מלכיות זכרונות ושופרות'?
- לד. איזה מחנה נסע ראשונה? ומה עשו אהרן ובניו אחרי נסיעת המחנה?

בהעלותך

- ל. מה היתה עבודת בני גרשון? בני מררי? בני קהת?
לו. מי נסע אחרי מחנה יהודה וראובן?
לז. על מי הכוונה: "והקימו את המשכן? ועל מי הכוונה: "עבד בואם"?
לח. למה היה שבט דן 'מאסף'? ומהי המחלוקת בענין סדר נסיעת עם ישראל? ומהיכן מביא כל אחד ראוי?
לט. מי היה חובב? מי היה רעואל? ומה טעם השמות הללו?
מ. מה היתה כוונת משה באמרו ליתרו: "נוסעים אנחנו"? ולמה אמר לו 'אנחנו', הרי הוא לא נכנס לארץ ישראל?
מא. למה ביקש משה מיתרו שלא יעזוב אותם? ומה הפשט: "כי על ידעת חנותנו"?
מב. מה הפשט: "והיית לנו לעינים"?
מג. מה הטובה שעשו ישראל ליתרו?
מד. איזה ארון הלך לפני מחנה ישראל? מה היה מונח בו? ולמה הקדים לפניהם?
מה. מנין לומדים שהיו שבעה עננים? ולמה היו משמשים העננים?
מו. למה יש 'נ' הפוכה לפני ואחרי פרשת "ויהי בנסוע הארון"? ולמה נכתבה פרשה זו כאן?
מז. למה אמר משה: "קומה ה'?" על מי הכוונה: "ויפוצו אויבך"? "וינוסו משנאיך"? ומי הם שונאי ה'?
מח. מי היו העם המתאוננים? מנין? ומה הפשט: "רע באוזני ה'?"
מט. על מי הכוונה: "ותאכל בקצה המחנה"?
נ. למה בקשו ישראל בשר, הרי היו להם בהמות?
נא. מה היתה כוונת העם כשאמרו: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם"?
נב. לאיזה מינים לא נשתנה טעם המן? ומה הטעם לכך?
נג. מי אמר את המילים: "והמן כזרע גד הוא"? ומה הפשט בפסוק זה?
נד. מה הכוונה בפסוק: "וטחנן ברחים"? ומה הפשט: "בפרור"? "לשד השמן"?
נה. מה הפשט: "בוכה למשפחותיו"?
נו. למה נאמר: "ואם ככה את עושה לי", - בלשון נקבה? ולמה כתוב: "ברעתי", ולא 'ברעותם'?
נז. למה אמר השי"ת למשה "אספה לי"? ולמה היה צריך לאסוף זקנים חדשים?
נח. מה הכוונה בפסוק: "אשר ידעת..."? ומה אמר השי"ת שיתיצבו עמו?
נט. מה הפשט: "התקדשו"? על מי קאי הפסוק: "עד חודש ימים"? ועל קאי הפסוק: "הבשר עודנו בין שיניהם"?
ס. מה הפשט: "והיה לכם לזרא"?
סא. למה אמר משה רבינו: 'שש מאות אלף', הרי היה יותר?
סב. מהי המחלוקת בין רבי עקיבא לרבי שמעון? לפי רבי עקיבא למה לא קיבל משה עונש על דברים אלו? ולפי רבי שמעון מה היה תרועו של השי"ת למשה?
סג. לפי רבן גמליאל, מה טען משה רבינו להשי"ת? מה ענה השי"ת? מה אמר משה להשי"ת? ומה היתה תשובת השי"ת?
סד. מה הפשט: "ולא יספו", לפי הספרי ולפי התרגום?
סה. איך יתכן שנשארו שני אנשים? מה הפשט: "והמה בכתובים"? ואיך בירר משה 70 איש מ"י"ב השבטים?
סו. מי היה הנער שרץ להגיד למשה? ומה הפשט בדברי יהושע: "אדוני משה כלאם"?
סז. מה הפשט בפסוקים: "המקנא אתה לי"? "ויאסף משה"? "ויגז"? "ויטוש"?
סח. למה השליו עף בגובה אמתיים?
סט. מה הפשט: "טרם יכרת"?
ע. מה דברה מרים על משה? ומהיכן ידעה זאת?

בהעלותך

- עא. למה נקראת אשת משה 'כושית'?
- עב. מה היתה כוונת השי"ת כשקרא לאהרן ולמרים?
- עג. מה הפשט: "אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע"?
- עד. מה הכוונה בתורה: "פה אל פה אדבר בו, ומראה ולא בחידות"?
- עה. למה אמר השי"ת: "בעבדי במשה"?
- עו. למה נצטרעה מרים רק אחרי שנסתלק הענן?
- עז. מה היתה כוונת אהרן כשאמר: "אל נא תהי כמת אשר בצאתו..."?
- עח. למה אמר משה להשי"ת: "לאמר"? ולפי רבי אלעזר בן עזריה היכן מצינו עוד דבר כזה?
- עט. למה לא האריך משה בתפילתו על מרים?
- פ. מה הפשט: "ירק ירק בפניה"? כמה זמן מרים היתה צריכה להיות מצורעת? ומדוע היתה רק שבעה ימים?
- פא. למה כתוב לשון 'אסיפה' במצורעין?
- פב. איזה כבוד חלקו ישראל למרים? ולמה חלקו לה כבוד זה?

שאלות למפרשי התורה

- א. מדוע ניהם השי"ת את אהרן דווקא בהדלקת המנורה, ולא בהקטרת הקטורת וכד'? (רמב"ן פרק ח' פסוק ב').
- ב. מה הכוונה בפסוק (שם): "יאירו שבעת הנרות", הרי רק שש נרות מאירים לקנה האמצעי? (ספורנו שם).
- ג. מה החידוש: "ויעש כן אהרן"? (רמב"ן פרק ח' פסוק ג').
- ד. מי הראה למשה איך צריכה המנורה להיות? (בעל הטורים פרק ח' פסוק ד').
- ה. כמה פעמים מצאנו שמשה לא ידע את הדין, והמתין לדברי השי"ת? (תרגום יונתן בן עוזיאל, פרק ט' פסוק ח').

